

МОНГОЛ ЯРИАНЫ ХЭЛНИЙ
СУРАХ БИЧИГ

蒙古语口语教程

第一册

李宪民 编著

中国人民
解放军 外国语学院蒙古语教研室

一九九八年十二月

前 言

口语训练既是语言教学的一种形式又是语言能力培养的一种手段，在语言教学过程中起着很重要的作用。蒙古语口语课是以奠定蒙语口头表达能力基础为主要目的的一门实践课程。本课程共设三个学期，即大学本科第二学期至第四学期。使用的教材为《蒙古语口语教程》，全书分为三册，共计54课，供三个学期使用，教学进度大致为每周到堂2学时，学习一课。本教程在编写过程中注重句型练习，注重实用性，注意循序渐进，尽量做到由浅入深和学用结合。通过预习、课堂操练、平时应用等环节，要求学员掌握并消化《蒙古语口语教程》的全部内容，进一步丰富词汇量，为提高蒙语口语能力打好基础。

本教程在编写过程中教研室其他老师提出了许多宝贵意见，蒙古国立师范大学副教授普日布奥其尔(Б.Пүрэв-Очир)副博士对书中的蒙文部分进行了审定，在此一并表示感谢。

编 者

1998.9.1

Г А Р Ч И Г

1-р	ХИЧЭЭЛ.....	1
	1) Энэ юу вэ ?	
	2) Тэр юу вэ ?	
2-р	ХИЧЭЭЛ.....	7
	1) Энэ (Тэр), ширээ юү?	
	2) Энэ (Тэр) ширээ юү, сандал уу ?	
3-р	ХИЧЭЭЛ.....	10
	1) Энэ (Тэр) ширээ ямар байна вэ ?	
	2) Энэ, ямар ширээ вэ ?	
	3) Энэ ширээ сайхан байна уу ?	
4-р	ХИЧЭЭЛ	17
	1) Энэ (Тэр) хэн бэ ?	
	2) Таныг хэн гэдэг вэ ?	
5-р	ХИЧЭЭЛ.....	24
	1) Та ямар ажилтай вэ ?	
	2) Та хэдэн настай вэ ?	
	3) Таны ажил ямар байна ?	
6-р	ХИЧЭЭЛ.....	31
	1) Энэ ширээ ямар өнгөтэй вэ ?	
	2) Тэр улаан ширээ ямар байна ?	
	3) Аль нь таны ширээ вэ ?	

7-Р	ХИЧЭЭЛ.....	38
	1) Энэ ширээ тэр ширээтэй адилхан уу ?	
	2) Энэ хоёр харандаа адилхан байна уу ?	
	3) Манай сургуулийн аль байр хамгийн том бэ ?	
8-Р	ХИЧЭЭЛ.....	46
	1) Чиний ширээн дээр юу байна ?	
	2) Чиний ширээн дотор юу байна ?	
	3) Чиний ширээн дор юу байна ?	
9-Р	ХИЧЭЭЛ.....	52
	1) Хичээлийн танхимд юу байна ?	
	2) Гэрийн гадаа юу байна ?	
	3) Танай ангид хэдэн оюутан байдаг вэ ?	
10-Р	ХИЧЭЭЛ.....	59
	1) Тэд юу хийж байна ?	
	2) Баатар, хаана, юу хийж байна ?	
	3) Баатар хэнд захидал бичиж байна ?	
11-Р	ХИЧЭЭЛ.....	68
	1) Өчигдөр та юу хийсэн бэ ?	
	2) Өчигдөр та хот ороод юу хийсэн бэ ?	
	3) Та өчигдөр ямар унаагаар хот орсон бэ ?	
12-Р	ХИЧЭЭЛ.....	74
	1) Маргааш та юу хийх вэ ?	
	2) Маргааш та юу хийх гэж байна ?	
	3) Маргааш та юу хийх санаатай вэ ?	
	4) Маргааш та юу хиймээр байна ?	
13-Р	ХИЧЭЭЛ.....	83

- 1) Та юу гэж хэлсэн бэ ?
 - 2) Энэ юмыг монголоор юу гэдэг вэ ?
 - 3) Маргааш бороо орох гэнэ.
- 14-Р ХИЧЭЭЛ 91
- 1) Та хаанаас ирсэн бэ ?
 - 2) Хурал хэдэн цагаас эхлэх вэ ?
 - 3) Эндээс Бээжин хүртэл хичнээн км-ийн зайтай байдаг вэ ?
 - 4) Та үүнийг хаанаас эрж олсон бэ ?
 - 5) Та юунаас айж байна ?
- 15-Р ХИЧЭЭЛ 100
- 1) Энэ номыг хэнд өгөх вэ ?
 - 2) Та хаана суралцаж байна ?
 - 3) Та хэдэн цагт ирэх вэ ?
 - 4) Та юунд явах гэж байна ?
 - 5) Та юунд бэлтгэж байна ?
- 16-Р ХИЧЭЭЛ 109
- 1) Та бичсэн захидлаа явуулсан уу ?
 - 2) Энэ захидлыг та хэнээр уншуулах вэ ?
 - 3) Хэн чамд энэ өгүүлбэрийг ойлгуулсан бэ ?
 - 4) Миний ярьсан нь танд ойлгогдох байна уу ?
 - 5) Шинээр баригдсан байр амиглалтад орсон уу ?
- 17-Р ХИЧЭЭЛ 117
- 1) Та ачааны машиныг холоодож чадах уу ?
 - 2) Одоо явж болох уу ?
 - 3) Би яавал зохих вэ ?

- 1) Сурсан хичээлээ давтах хэрэгтэй юу ?
- 2) Та кино үзэх дуртай юу ?
- 3) Та эх орондоо хайртай юу ?

1-Р ХИЧЭЭЛ

Энэ юу вэ ?

【Заавар 导学】

本课的内容是大家极为熟悉的，词汇和语法也并不陌生。请你用蒙语说说看。

【Үндсэн өгүүлбэрүүд (基本句子)】

1. Энэ юу вэ ?

2. Тэр юу вэ ?

【Үг орлуулах дасгал (代换练习)】

【Заавар】 做代换练习的方法与步骤为：首先由个人逐句进行代换练习然后两人一组逐句进行会话练习。直至做到脱口而出。

I. 直接说蒙语(Монголоор харилцан ярилцах дасгал)

1:

- Энэ юу вэ ?

- Энэ бол	ширээ.
	сандал.
	ном.
	дэвтэр.

харандаа.
баллуур.
үзэг.
тосон бал.
шугам.
цаас.
биир.
бэх.
бичгийн хэрэгсэл.
харандааны хайрцаг.
толь бичиг (толь).
самбар.
мохой (цэрд).
алчуур (зүлгүүр).
захидлын дугтуй.
бичгийн цаас.
марк.
цавуу.
альбом (цомог).
гэрэл зураг.
толгой.
нүүр.

нүд.

хамар.

чих.

шүд.

2:

-Тэр юу вэ ?

-Тэр бол байр .

овутны байр.

багшын ажиллах төв байр.

хичээлийн байр.

хичээлийн төв байр.

хичээлийн танхим.

(хичээлийн) анги.

үүд.

хаалга.

цонх.

хана.

номын сан.

уншлагын өрөө.

барааны дэлгүүр.

шуудан.

эмнэлэг.

автомашин.

мотоцикл.

дугуй.

радио (хүлээн авагч).

зурагт радио (зурагт).

телевизор (телевиз, ТВ).

хөргөгч.

агаар тохируулагч.

угаалгын машин.

хөгжим.

I I . 看中文说蒙语 (Монголоор орчуулаад, ярилцах дасгал.)

1. “这是什么?”

“这是	课本。	墨汁。	信纸。	头。	脖子。	”
	字典。	毛笔。	信封。	脸。	胸。	
	书。	桌子。	邮票。	眼睛。	手臂。	
	文具。	椅子。	胶水。	耳朵。	腿。	
	橡皮。	黑板。	影集。	鼻子。		
	钢笔。	粉笔。	照片。	口。		
	铅笔。	板擦。		舌头。		
	尺子。	铅笔盒。	身体。	牙齿。		

2. “那是什么？”

“那是	牛。	飞机。	教学大楼。	收音机。
	马。	汽车。	教员办公楼。	电视机。
	绵羊。	火车。	学员宿舍楼。	洗衣机。
	绵羊羔。	摩托车。	商店。	录音机。
	山羊羔。	自行车。	书店。	冰箱。
	猪。	马车。	邮局。	空调。
	狗。	公共汽车。	医院。	音响。

[Шинэ үгс]

цавуу	胶水，浆糊
багш нарын ажилын төв байр	教员办公楼
зурагт радио	电视接收机
хөргөгч	电冰箱
агаар тохируулагч (салхивч)	空调
угаалгын машин	洗衣机
хөгжим	音乐；乐曲；音响

Таилбар

一、本教程中的圆括号表示以下含意：

1. 表示可以省略的部分。如：(хичээлийн) анги, хичээлийн
可以省略。

2. 表示可以替代的词语。如: телевизор (төлөвиз/ТВ), 可以用 төлөвиз 或 ТВ代替 телевизор。

二、本教程中的斜线表示以下含意:

1. 表示可以选择。例如注一之二所示。

2. 起隔离作用, 相当于半个圆括号“()”的用法。例如第9课1-2所示。

Хичээлээс гадуур унших зүйл

Хэл зүгшрүүлэх үг (拗口令)

Ороо нь ороогоороо

Хороо нь хороогоороо 物以类聚, 人以群分。

2-р ХИЧЭЭЛ

Энэ, ширээ юү ?

【Заавар】

第一课我们学了一种询问物品的方法，本课我们再来学习另一种方法。

【 Үндсэн өгүүлбэрүүд 】

1. Энэ (Тэр), ширээ юү ?
2. Энэ (Тэр) ширээ юү, сандал уу ?

【 Үг орлуулах дасгал 】

I . Монголоор харилцан ярилцах дасгал

Дасгалын загвар (操练句型) 1

Асуулт:	Хариулт:
-Энэ, ширээ юү ?	а: -Тийм ээ, энэ бол ширээ.
-Тэр бас ширээ юү ?	б-1: -Биш ээ, тэр ширээ биш.
	б-2: -Биш ээ, тэр ширээ биш, тэр бол сандал.
	б-3: -Биш ээ, тэр бол сандал.

Орлуулах үгс (代换词) :

1) харандиа / үзэг	8) мотоцикл / дугуй
2) үзэг / тосон бал	9) дугуй / морин тэрэг
3) сурах бичиг / дэвтэр	10) морь / үхэр

4) дэвтэр /толь бичиг	11) үхэр /нохой
5) хүлээн авагч /телевизор	12) нохой /гахай
6) телевизор /магнитофон	13) гахай /хурга
7) автомашин /мотоцикл	14) хурга /ишиг

Дасгалын загвар 2

Асуулт:

Хариулт:

- Энэ ширээ юү, сандал уу ? - Энэ ширээ биш, сандал.
 -Тэр ширээ юү, сандал уу ? -Тэр бол ширээ, сандал биш.

Орлуулах үгс:

1) харандаа /үзэг	9) мотоцикл /дугуй
2) бийр /тосон бал	10) морь /үхэр
3) баллуур / шугам	11) нохой /гахай
4) сурах бичиг /дэвтэр	12) хурга /ишиг
5) толь /толь бичиг	13) эмнэлэг /шуудан
6) харандаа /цүнх	14) дэлгүүр /үсчин
7) автомашин /морин тэрэг	
8) хөргөгч /угаалгын машин	

I I . Монголоор орчуулаад, ярилцах дасгал

1. “这是教学楼吗？”	“对，这是教学楼。”
“那也是教学楼吗？”	“不是，那不是教学楼，那是图书馆。”
2. “这是蒙文班吗？”	“对，这是蒙文班。”
“那也是蒙文班吗？”	“不是，那不是蒙文班，那是俄文班。”

3. “这是窗户吗？” “不是，这是门。”
 “那也是门吗？” “对，那也是门。”
 4. “这是铅笔盒吗？” “对，这是铅笔盒。”
 “那也是铅笔盒吗？” “不是，那是书包。”
 5. “这是什么？” “这是铅笔盒。”
 “那是什么？” “那是铅笔。”
 “这是钢笔吗？” “对，这是钢笔。”
 “那也是钢笔吗？” “不，那不是钢笔，那是
 铅笔。”
 “这是钢笔，还是铅笔？” “这是钢笔，不是铅笔。”
 “这是钢笔还是圆珠笔？” “这不是钢笔，是圆珠笔。”

【 Шинэ үгс 】

цүнх 袋，包，手提包

Хичээлээс гадуур унших зүйл

Гараар галыг барьж болохгүй

Гал, гарыг халаана.

手别摸火火烧手。

3-р ХИЧЭЭЛ

Энэ ширээ ямар байна вэ ?

【Заавар】

我们已知道怎样询问物品了，我们一起来描述一下这些物品。

【 Үндсэн өгүүлбэрүүд 】

1. Энэ (Тэр) ширээ ямар байна вэ ?
2. Энэ, ямар ширээ вэ ?
3. Энэ ширээ сайхан байна уу ?

【Үг орлуулах дасгал】

I .Монголоор харилцан ярилцах дасгал

1-1:

-		Энэ		ширээ		ямар байна вэ ?
		Тэр		сандаг		

-		Энэ		ширээ		шинэ.
		Тэр		сандаг		хуучин.
						өндөр.
						намхан.
						сайн.

муу.
 сайхан.
 муухай.
 урт.
 богино.
 өргөн.
 нарийн.
 том.
 бага.
 цэвэрхэн.
 муухай (бохир).

1-2:

-	Энэ	үзэг	ямар байна вэ ?
	Тэр	тосон бал	

-	Тэр	үзэг	шинэ.
	Энэ	тосон бал	хуучин.
			сайн.
			муу.
			сайхан.
			муухай.
			үнэтэй.